

महाराष्ट्र शासन
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग
शासन निर्णय क्रमांक ग्रापाधो-११०८/प्र.क्र.१०८/पापु-०७
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२ दिनांक: २३ सप्टेंबर, २००८

- वाचा:** १) शासन निर्णय, पा.पु.व स्व.वि.क्र. ग्रापापु-१००१/प्र.क्र.१९०/पापु-०७,
दिनांक ३ सप्टेंबर, २००१.
२) शासन निर्णय, पा.पु.व स्व.वि.क्र. ग्रापापु-१००५/प्र.क्र.१३/पापु-०७,
दिनांक १८ फेब्रुवारी, २००५.

प्रस्तावना:

सन २००० पासून राज्यात ग्रामीण पाणी पुरवठा कार्यक्रम मागणी आधारीत समूह सहभागाच्या लोकाभिमूख धोरणानुसार राबविण्यात येत आहे. संदर्भ क्रमांक १ येथील शासन निर्णयान्वये या धोरणाचे अनुषंगाने मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत.

२. ग्रामीण पाणी पुरवठा योजनांच्या अंमलबजावणीची कार्यपद्धती संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये विहित करण्यात आलेली आहे. याबाबत आवश्यक त्या सूचना वेळोवेळी जिल्हा परिषदांना देण्यात आलेल्या आहेत.

३. प्रचलित धोरणानुसार, ग्रामीण पाणी पुरवठा योजनेसाठीचा टप्प्यानुसार निधी जिल्हा परिषदेकडून ग्राम आरोग्य, पोषण, पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीच्या बँकखात्यामध्ये जमा केला जातो. संदर्भ क्र.२ येथील शासन निर्णयातील परि.५ (ड) अन्वये जिल्हा परिषदेकडून ग्राम आरोग्य, पोषण, पाणी पुरवठा व स्वच्छता समित्यांकडे निधीच्या वितरणाची कार्यपद्धती विहित करण्यात आली आहे. अशा प्रकारे निधी जमा केल्यानंतर अनेक समित्या विहित कालावधीत कामांना सुरवात करीत नाहीत, तर काही ठिकाणी निधीचा अपहार होतो, अशा बाबी शासनाच्या निदर्शनास आल्या आहेत.

४. सबब, जिल्हा परिषदेकडून योजनांसाठी निधी वितरित करण्याच्या कार्यपद्धतीमध्ये पारदर्शकता आणण्याची तसेच, या सर्व प्रक्रियेमध्ये ग्रामपंचायतीची भुमिका निश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

१. प्रस्तावनेत नमूद केलेल्या बाबी विचारात घेता ग्रामीण पाणी पुरवठा कार्यक्रमांतर्गत महाजल (किमान गरजा कार्यक्रम), केंद्र पुरस्कृत वर्धितवेग ग्रामीण पाणी पुरवठा कार्यक्रम (ARWSP) सर्व

बाहय अर्थसहाय्यीत प्रकल्पांतर्गत (जलस्वराज्य प्रकल्पासह) राबविण्यात येणा-या ग्रामीण पाणी पुरवठा योजनांसाठी जिल्हा परिषदांना शासनाकडून वितरित करण्यात येणारा निधी यापुढे **ग्राम आरोग्य, पोषण, पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीचे ऐवजी ग्रामपंचायतीस** वितरित करण्यात येईल.

२. याबाबतची कार्यवाही पुढीलप्रमाणे निश्चित करण्यात येत आहे.

- १) योजनेसाठी रोखीने जमा करावयाची सर्वसाधारण क्षेत्रासाठी किमान ५ टक्के व आदिवासी क्षेत्रासाठी १ टक्के लोकसहभागाची रोख रक्कम जमा केल्याबाबत बँकेचे प्रमाण पत्र ग्राम आरोग्य, पोषण, पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीने ग्रामपंचायतीस सादर करावे. त्याची एक प्रत जिल्हा परिषदेच्या ग्रामीण पाणी पुरवठा विभागाकडे सादर करावी. समितीने योजनेच्या कामाची आखणी काटेकोरपणे दिनदर्शिकेनुसार करून निधीच्या खर्चाचे नियोजन ग्रामपंचायतीकडे सादर करावे.
- २) समितीकडून बँकेचे प्रमाण पत्र सादर झाल्यावर ८ दिवसात शासन सहभागाच्या रकमेपैकी ४५ टक्के निधी जिल्हा परिषदेकडून ग्रामपंचायतीकडे वर्ग करण्यात येईल.
- ३) शासन सहभाग म्हणजे प्रत्यक्ष कामाची मंजूर रक्कम + २ टक्के पर्यंत प्राकलने आराखडे बनविण्याचा खर्च + ५ टक्के तांत्रिक पर्यवेक्षण खर्च + २ टक्के प्रशासकीय खर्च यासह होणा-या एकूण मंजूर रकमेच्या ९० टक्के निधी सर्वसाधारण भागासाठी तर, १५ टक्के निधी आदिवासी व दलित वर्गीयांच्या योजनांसाठी असा राहिल.
- ४) ग्रामपंचायतीकडे निधी प्राप्त झाल्यावर **आठ दिवसांच्या** आत तो ग्राम आरोग्य, पोषण, पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीच्या बँक खात्यावर जमा करण्याची जबाबदारी ग्रामपंचायतीची राहिल. या कालावधीत, ग्राम आरोग्य, पोषण, पाणी पुरवठा समितीने केलेली मागणी ग्रामपंचायतीच्या सभेसमोर मांडून त्यास मान्यता घ्यावी. अन्यथा, निधीचे वाटप करून त्यानंतर सभेची मान्यता घेण्यात यावी. मात्र कोणत्याही परिस्थितीत ग्रामपंचायतीकडे हा निधी आठ दिवसांपेक्षा जास्त कालावधीसाठी राहिल्यास त्यास संबंधित सरपंच व ग्रामसेवक जबाबदार राहतील.
- ५) ग्राम आरोग्य, पोषण, पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीच्या बँक खात्यात निधी जमा झाल्यावर हा निधी तसेच लोकसहभागाची जमा केलेली रक्कम यातून आवश्यकतेनुसार निविदा देणे, खर्च हिशोबाच्या नोंदवह्या खरेदी, विमा, प्रकल्प व्यवस्थापक, तथा तांत्रिक सल्लागाराच्या शुल्काचा हप्ता, मालखरेदीसाठी प्रवास खर्च व वाहतूक खर्च योजनेसाठी

ग्रामसभेने ठरविल्याप्रमाणे कंत्राटदारास Mobilisation advance व झालेल्या कामाचे शक्य तेवढे running bill देण्यासाठी खर्च करता येईल.

- ६) योजनेचे काम सुरु असताना गाव / वाडीसाठी ठरविण्यात आलेल्या लोकसहभागाच्या रकमेपैकी उर्वरित रोख रक्कम समितीच्या खात्यावर जमा करून घेण्याची कार्यवाही समितीने पूर्ण करावी.
- ७) परिच्छेद ५ नुसार समितीस उपलब्ध निधीपैकी ९० टक्के निधी खर्च झाल्यावर, आवश्यक कागदपत्रे ग्रामपंचायतीच्या ग्राम सामाजिक लेखा समितीची शिफारस, उर्वरित कामाचे दिनदर्शिकेनुसार काटेकोर नियोजन स्पष्ट करणारा आराखडा यासह शासन सहभागाच्या रकमेपैकी ५० टक्के निधीच्या मागणीचा प्रस्ताव समितीने ग्रामपंचायतीमार्फत जिल्हा परिषदेच्या ग्रामीण पाणी पुरवठा विभागाकडे करावी.
- ८) ग्रामपंचायतीने समितीने नियोजनानुसार कामांची पूर्तता केली आहे किंवा कसे, योजनेच्या आखणीनुसार कामे झालेली आहेत किंवा कसे, निधीचा दुसरा हप्ता मिळण्यासाठी आवश्यक असणा-या अटींची पूर्तता केली आहे किंवा कसे याबाबत खातरजमा करून घ्यावी व प्रस्ताव तात्काळ जिल्हा परिषदेकडे सादर करावा.
- ९) जिल्हा परिषदेच्या ग्रामीण पाणी पुरवठा विभागाकडून शासन सहभागाच्या रकमेपैकी ५० टक्के निधी ग्रामपंचायतीकडून मागणी झाल्यापासून ८ दिवसात वितरित करण्यात येईल.
- १०) ग्रामपंचायतीकडे निधी प्राप्त झाल्यानंतर उपरोक्त मुद्दा क्र.४ प्रमाणे कार्यवाही ग्रामपंचायतीने करावी.
- ११) वरीलप्रमाणे प्राप्त झालेला निधी व लोकसहभागाची रक्कम १०० टक्के खर्च झाल्यावर योजनेसाठी नियुक्त केलेल्या तांत्रिक सेवा पुरवठादाराचे प्रमाणपत्र समितीच्या सहीने, ग्राम सामाजिक लेखा परिक्षा समितीच्या प्रतिस्वाक्षरीने शासन सहभागाची उर्वरित ५ टक्के रक्कम मिळविण्यासाठी प्रस्ताव ग्रामपंचायतीमार्फत जिल्हा परिषदेकडे सादर करावा.
- १२) ग्रामपंचायतीने, समितीने नियोजनानुसार उर्वरित कामे पूर्ण केली आहेत किंवा कसे, योजनेची सर्व कामे पूर्ण झाली आहेत किंवा कसे याची तपासणी करावी, निधीचा उर्वरित हप्ता मिळण्यासाठी आवश्यक असणा-या अटींची पूर्तता केली आहे किंवा कसे याबाबत खातरजमा करून घ्यावी व प्रस्ताव तात्काळ जिल्हा परिषदेकडे सादर करावा.

१३) जिल्हा परिषदेच्या ग्रामीण पाणी पुरवठा विभागाकडून उर्वरित ५ टक्के निधी उपलब्ध

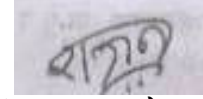
झाल्यावर तो ग्रामपंचायतीने समितीस तात्काळ उपलब्ध करून द्यावा.

३. ग्रामपंचायत व ग्राम आरोग्य, पोषण, पाणी पुरवठा व स्वच्छता समिती यांच्यामध्ये निधीचे वितरण व अन्य बाबीसंदर्भात मतभेद निर्माण झाल्यास गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांनी यासंदर्भात संबंधितांना मार्गदर्शन करावे.

४. निधी वितरणाच्या पद्धतीमध्ये बदल करण्याचे अधिकार शासनास राहतील. सदर आदेश तात्काळ लागू होतील.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २००८०९२२११२६५१००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(डॉ. राजन खोब्रागडे)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

मा.मंत्री (पाणी पुरवठा व स्वच्छता) यांचे खाजगी सचिव,

मा.राज्यमंत्री (पाणी पुरवठा व स्वच्छता) यांचे खाजगी सचिव

विभागीय आयुक्त (सर्व)

सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, मुंबई

संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे

सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद

सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी,

सर्व अधिक्षक अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण

सर्व कार्यकारी अभियंता, ग्रामीण पाणी पुरवठा विभाग, जिल्हा परिषद

महालेखापाल, महाराष्ट्र -१ मुंबई (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता)

महालेखापाल, महाराष्ट्र -२ नागपूर (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता)

मुख्य लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी लेखा, नवी मुंबई

उप मुख्य लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी लेखा, नाशिक, पुणे, औरंगाबाद, अमरावती व नागपूर

सर्व प्रादेशिक उपसंचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा

सर्व प्रादेशिक मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण

सर्व जिल्हा वरिष्ठ भूवैज्ञानिक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा

सर्व कार्यकारी अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण

सर्व गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती

नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई

वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई

मंत्रालयातील इतर सर्व विभाग,

पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागातील सर्व पर्यवेक्षीय अधिकारी व कार्यासने

निवडनस्ती, कार्यासन क्रमांक पापु-०७